1940 ий
12
СЕНТЯБРЬ
№ 82 (695)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

ӰРВЕЗЕ КОММУНИСТ

ВЛКСМ
Маробком
ден
Йошкар-
Ола
Горком
орган

Районный конференций-шамычым большевистски эртараш

Комсомольский организацийлаште отчетно-сайлымаш погынымашым эртарымаш кокымшо этапышке вончa. Тиде кечылаште районный конференций-шамыч эрташ тӱҥалыт. Комсомолын избранникше - шамыч ончылно моткоч кугу да ответственный паша шога: райкомын отчетный периодышто ыштыме пашажым итоглаш, у составлан наказым пуаш, руководящий аппаратыш достойный, партийын пашажлан мучашыш шумеш преданный еҥ-шамычым сайлаш.

Районный конференцийлаште эн тӱҥ вопрос—райкомын у составшым сайлымаш. У составышке сай, комсомольский пашам йӧратыше, энергичный еҥ-шамыч сайлалтыт гын, мутат уке, комсомол партийлан эше кугу полышым пуэн кертеш.

Ончылий эртарыме отчетно-сайлымаш погынымаш гыч ме пеш серьезный выводым ыштышаш улына. Ончылий южо районлаште (Параньгинский, Юринский, молат) руководящий пашаеҥ - шамычым сайлымашке ӱмбачынрак ончeныт. Санденак секретарь-шамычым ваштaлтылаш логалын. Тений тыгай титакым ыштылаш нигузеат ок лий.

Руководствыш самырык еҥ-шамычым сайлаш кӱлеш. Тиде партийный установкым южо комсомолец-шамыч алят огыт умло. Нуно шкеныштын „начальникыштым" солидныйым ужнешт. Самырык комсомолец-шамычын организационный опытышт уке, манын ойлыштын тӧчат. Тыгай йоҥлыш, антипартийный утвержденийлан, честный самарык еҥ ӱмбак лавырам кышкыше - шамычлан пеҥгыде отпорым пуаш кӱлеш.

Мемнан элын исторический сеҥымашыже-шамыч молодежын активностьшым эше кӱшкӧ нӧлтеныт. Местный Советлашке сайлымашым эртарымаш самырык государственный деятель-шамыч кушмым раш ончыктыш. ВЛКСМ ЦК XI пленумын решенийже комсомольский активым адакат шукемдыш. Тыгеже „руководящий пашаш выдвигатлаш еҥ уке" манын ойлымашын вимогай основанийжат лийын ок керт.

Мемнан большевистский партий, лично Сталин йолташ руководящий пашаш ӱдрамаш-шамычым выдвигатлымашлан моткоч кугу значенийым пуат. Комсомолын руководящий органлашкыже сайлыме годым партийын тиде указанийжым ик минутланат мондымаш огыл. Советский ӱдрамаш-шамыч социалистический строительствын чыла участкылаштыжат, тыгак государство дене управлятлымаштат шкенышт ы н способностьыштым моткоч раш ончыктеныт. Комсомолыштат ӱдрамаш-шамыч пашам пӧр'еҥ деч начарын огыл, а южо вереже ятыр сайын ыштат. Сандене ӱдыр - шамычым руководящий пашашке лӱдде выдвигатлыман.

Отчетный докладым обсуждатлымаш, тыгак у составлан направленийым пумаш — конференцийын пашаштыже пеш серьезный вопрос. Делегат-шамыч райкомын отчетшым кӱлеш семын критически обсуждатлышаш, у составлан конкретный да шергакан предложений - шамычым ыштышаш улыт.

Конференцийым эртарымаш дене большевистски вуйлаташ кӱлеш. Союзный демократийым пудыртымашым, комсомолец-шамычын праваштым ишымашым нигузеат допускатлаш ок лий.

ВЛКСМ райком да обком представитель-шамыч конференцийыште большевистский порядок верч, кӱкшӧ идейно-политический уровеньым обеспечитлышаш верч тӱрыс отвечатлат.

Партийный организаций-шамычын вуйлатымышт дене, большевистский порядкым шындыме дене, ме конференций-шамычым большевистски эртарен кертына, у составышке достойный еҥ-шамычым сайлымашым обеспечитлена.

Марийский АССР Совнарком пеленсе Дорожный управленийын 79 номеран машинно-дорожный отрядын стахановецше комсомолец- допризывник-шамыч (шола гыч пурлашке): Б. А. Медведев, К. Б. Юричев, А. В. Сидоркин йолташмыт; шеҥгелне — В. В. Мусин йолташ шога.
Фото М. Чуршуковын.

115 гектарым куралме

Кузнецовский сельсоветысе „У вий", Ленин лӱмеш да моло колхоз-шамычат (Ново-Тор'яльский район) шурным каванлен пытарен, кылмаш куралаш тӱҥалыныт. Тачысе кечылан сельсовет мучко 115 гектарым куралме. Куралмаште 16 номеран тракторный бригада пашам образцово ышта. Тиде бригадысе тракторист-комсомолец И. Вязков йолташ смена еда 10—12 гектарым куралеш.

А. Ермаков.

Призыв кечылан чапле пӧлек

Параньгинский районысо допризывник-шамыч призыв кечым паша производительностьым нӧлтен вашлийшаш верч социалистический соревнованийыш ушненыт. „У пасу" (Параньгинский сельсовет) колхозын допризывникше-шамыч у шурным государствылан сдатлышаш планым 100 процентлан темышаш верч шке ӱмбакышт обязательствым нальыч, нуно тидым жап деч ончыч шуктышт. Шурно шупшыкташ нуно посна бригадым ыштеныт ыле. Бригадыште Данилов, Иванов да Супругов йолташ-шамыч пашам стахановски ыштен шогеныт.

Тыгак нуно чыланат 4 оборонный значоклан нормым тӱрыс сдатлeныт.

Призыв кечым нуно сай пашашт дене вашлийыт. Нунын чапле пашашт—призыв кечылан сай пӧлек.

П. Данилов.

СОВЕТСКИЙ СОЮЗЫШТО

Руководящий кадр-шамычлан университет

Одесса олаш руководящий кадр - шамычлан университет почылтын. Тушто оласе партийный, советский, профессиональный да комсомольский организацийла гыч 300 руководящий пашаеҥ-шамыч тунемыт. Университетыште ият пелэ тунемаш тӱҥалыт.

Кок пачашан кинотеатр

Киевский областьысе Вильшана селаш 450 еҥ пурыман кок пачашан кинотеатр ышталтеш. Театр октябрьский торжествolан ышталт шукталтеш.

Йоча библиотека

Омскышто йоча библиотекым почмо. Библиотека кок кугу читальный залым да книгохранилищым иметла. Библиотекыште 40 тӱжем утла книга шотлалтеш.

КВАРТАЛЬНЫЙ ПЛАН ТЕМАЛТЫН

Станислав. Западный Украинам панский ига деч утарымылан идалык темме лӱмеш областной соревнованийын инициаторжо Микуличинский чодра комбинатын коллективше 5 сентябрьыште 3-шо квартал планым чыла показатель денат тӱрыс темен. Валовой продукций дене программа 125 процентлан, пиломатериал дене — 101 процентлан да труд производительность дене — 132 процентлан темын.

Новочеркасск олаште эрталтше III-шо Всесоюзный конно-спортивный состязанийын участникше Б. Кочубенко йолташ.

Западный Украинам утарымылан идалык темме лӱмеш выставка

Тарнополь. Западный Украинам утарымылан идалык темме лӱмеш калык творчество областной пӧртеш 8 сентябрьыште городской самодеятельный изобразительный искусствын выставкыже почылтын.

ВКП(б) Центральный Комитетыште

ВКП(б) ЦК **пуналын:**

1. П. Н. Поспелов йолташым ВКП(б) ЦК пропаганда Управлений начальникын заместительже обязанность гыч утарен, тудым ВКП(б) Центральный Комитет ден МК органын „Правда" редакторжылан пеҥгыдемдаш.

2. А. А. Жданов йолташым ВКП(б) ЦК пропаганда Управлений начальник обязанность гыч утараш, тудын ӱмбалан пропаганда Управлений эскерымашым кодаш.

3. Г. Ф. Александров йолташым ВКП(б) ЦК пропаганда Управлений начальниклан пеҥгыдемдаш.

40

ВКП(б) ИСТОРИЙЫМ КЕЛГЫН ИЗУЧАТЛЫМАН

Марийский лесоохрана ден лесонасаждений контора пеленсе комсомольский организацийысе комсомолец И. Малов йолташ большевизм дене овладеватлымашке кугу вниманийым ойыра.

— Марксизм - ленинизм теорий дене вооружатлалтмаш, шке теоретический шинчымашым эреак нӧлтен шогымаш — производственный пашаште эн кугу полыш,—манеш Малов йолташ.

Чынак, тудо 1932 ий гычынак ВКП(б) историйым эреак тунемын, а „ВКП(б) историй краткий курс" лекмеке поснак келгын изучатлаш тӱҥалын.

Эн ондак чыла главам лудын лектын, тидын мӧҥгӧ посна главам конспектироватлен, келгын изучатлымашке куснен. Нине главашамычым первоисточник дене тунемын. Марксын—Энгельсын—Ленинын—Сталинын трудыштым эреак использоватлен. ВКП(б) историй изучатлымаште лекций ден консультаций деч кугу полышым налын. Тыге Малов йолташ „ВКП(б) историй краткий курсым" кокла звено дене тунемын пытарен.

Но тудо тышан шогалын огыл, умбакыжат шкен жын политический шинчымашыжым нӧлтен шога. Кызыт кӱкшӧ звено дене партий историйым изучатла. Тыште тудо Ленинын—Сталинын 2 томан трудыштым, Марксын избранный произведенийжым, „Капиталым", 2-шо том кугу советский энциклопедийым да тулеч молымат кучылтеш. Кызыт Ленинын 40 томан произведенийжым выписыватлен. Тыште тудлан ятыр умылдымо вопрос-шамыч дене вашлияш перна. Тиде шотышто тудлан партийный кабинет пеш кугу полышым пуа.

Тений тӱрлӧ тема дене 11 лекцийым колыштын, 9 коллективный да 7 индивидуальный консультацийыште лийын.

— ВКП(б) историйым изучатлымаште лекций ден консультанций ик кугу йӧн улеш,—ойла Малов йолташ.

Партий историйым жаплан велә огыл изучатлыман, тудым эреак изучатлен толман. Тидым тудо тӱрыс илышыш пуртен толеш. Кажне кечын ВКП(б) историйым тунемашлан жапым ойыра. Тидын дене пырля тудо ятыр художественный книгам лудеш. Тунеммаште посна комсомолец-шамычлан полышым пуа. Нунын дене йолташла собеседованийым эртара.

Тудо агитационный участкыште агитаторлан пашам ышта. Участкышке сайын ямдылалт коштеш. Тудо Йошкар-Оласе агитатор-шамыч кокла гыч ик примерный агитаторлан шотлалтеш.

Тыге Малов йолташ большевизмын теорийже дене вооружатлалтеш. Комсомолец-шамыч! Тудын деч примерым налын, марксизм-ленинизм теорий дене овладеватлалтса!

Мих. Толстухин.

Тунеммын качествыжым саемдышаш верч начар тыршен

Школласе первичный комсомольский организаций-шамычын тӱҥ задачышт—тиде тунеммашын качествыжым нӧлталаш, учитель-шамычлан полшаш. Йошкар-Ола ял озанлык техникумышто отчетно-сайлымаш погынымаш ВЛКСМ комитетын тунеммашын качествыжым нӧлталмаште начар тыршымыжым тӱжвак лукто. Техникумышто 90 комсомолец гыч улыжат 8 ударник гына, а отличник ик еҥат уке. Комсомолец - шамыч чыланат лийжак манын тунемаш тыршат ыле гын, 23 еҥ начар отметка дене огеш тунем ыле. Ударник шамычын паша опытыштым моло-шамычлан передаватлымаш лийын огыл. Социалистический соревнований договорым формально гына заключатленыт, тудын шуктылтмыжым йӧршешат терген огытыл.

ВЛКСМ комитет комсомолец-шамычым активный комсомольский пашашке шупшмаштат ситыдымын пашам ыштен. Садланак 18 комсомолец нимогай комсомольский порученийымат иметлен огыл. Южо комсомолец-шамыч порученийымат пеш начар шуктат. Теве Наумов ден Беляев йолташ-шамычлан 9 номеран средний школысо подшефный пионерский отрядыште ПВХО да ЮВС кружоклам руководитлаш поручитлыме ыле. Нуно тиде порученийым шукташ шонатлен отытыл, а ВЛКСМ комитет нимогай мерымат приниматлен огыл. Тыгай комсомольский порученийым шуктыдымо еҥ-шамыч техникумышто ятыр улыт.

Отчетно-сайлымаш погынымаш гыч рашак палә лийе: ВЛКСМ Йошкар-Ола горком техникумысо комсомольский организацийлан полышым шагал пуэн. Улыжат отчетный периодышто 3 гана бюрон заседанийышке отчетым колыштын да 2 гана горкомол гыч сводкылан толын каеныт. Прениыште выступатлыше-шамыч горкомолын тыгай вуйлатымашыжым чот критиковатлышт да ончыкыжым вуйлатымашым вашталташ требоватлышт.

В. Борисов.

Марпединститутын физико- математический факультетын угыч сайлыме комсомольский бюрожо.

Снимкыште (шола гыч пурлашке): первый ряд — С.В. Чебоксаринов А.И. Гужавин; кокымшо ряд — А. А. Леухина, М. А. Аксенова да Г. П. Шалаева йолташмыт.

Фото М. Чуршуковын.

ВЛКСМ ЦК-н инструкцийжым пудыртылыт

ВЛКСМ Моркинский райком А. С. Сергеев йолташым районный почта контора пеленсе первичный комсомольский организацийышке отчетно-сайлымаш погынымашым эртараш колтен. Сергеев йолташ ВЛКСМ ЦК-н „Руководящий комсомольский орган-шамычым сайлыме нерген" инструкцийжым шинчен огыл. Садлан инструкцийым пудыртылмаш лийын. Счетный комиссийын голосым шотлымо помещенийыште счетный комиссийын членже-шамыч дене пырля райкомолын представительже Сергеев лийын. Тиде инструкцийым грубо пудыртылмаш.

В. Федоров.

Пашам саемдыман

Ново-Торъяльский районышто первичный комсомольский организацийлаште отчетно-сайлымаш погынымаш-шамычым эртарымаш мучашке шуэш.

Кузнецовский сельсоветысе „У вий" ден „У илыш" колхозла пеленсе комсомольский организацийлаште отчетно-сайлымаш погынымаш - шамыч кӱкшӧ идейно-политический уровеньыште эртеныт.

„У илыш" колхоз пеленсе комсомольский организацийысе комсомолец - шамыч колхозный пашаште шагал полшеныт. Комсомольский погынымашым план почеш 24 эртарыман ыле гын, улыжат 3 гана велә эртареныт. Секретарь Я. Назаров йолташ членский взносым тӱлымаште шкежат ВЛКСМ уставым пудыртылын. Тудо 6 тылзылан членский взносым тӱлен огыл. Организацийысе комсомолец - шамыч „ВКП(б) историй краткий курсым" огыт тунем. Погынымаш комсомольский организацийын пашажым начарлан шотлыш. Тайный голосований дене у комитет сайлалтын.

Тыгак „У вий" колхоз пеленсе комсомольский организацият пашам начар ыштен. Комсомолец-шамычын дисциплинышт лушкыдо.

А. Ермаков.

ОТЛИЧНО ТУНЕМШАШ ВЕРЧ ВИЯН КУЧЕДАЛМАН

10 — 11 сентябрьыште Н. К. Крупская лӱмеш педагогический институтысо комсомольский организацийыште отчетно-сайлымаш погынымаш эртаралте.

ВЛКСМ комитетын секретарьже Кожевников йолташ да прениыште выступатлыше комсомолец - шамыч комитетын ыштыме пашажым да ситыдымашыжым келгынак ончыктен пуышт.

ВКП(б) XVIII съездын высший учебный заведений-шамыч ончылан шындыме задачыжым шуктышаш верч комсомольский комитет начарын огыл кучедалын. ВЛКСМ комитет, факультетский бюро-шамыч комсомолец - шамычын вниманийыштым тунеммашын качествыжым нӧлтымашке виктарен шогеныт, начарын тунемше - шамычлан полышым шагал огыл пуэныт.

Ятыр комсомолец-шамычын тыршен тунеммышт сай результатым пуэн. Комсомолец-шамыч Светлаков, [С]околов, Софронова, Ша[...]ва, Моисеева да моло-шамычат чыла предмет денат отлично тунемыт.

Комсомолец - шамычын успеваемостьышт несоюзный молодежьын успеваемостьшо деч ятырак кӱшнӧ. Исторический факультетын 2-шо курсыштыжо тунемше комсомолец-шамыч кокла гыч ик неуспевающийат уке. 107 комсомолец марксизм-ленинизм основа дене отлично сдатлен.

Военно - физкультурный пашаштат комсомольский организаций ятыр сай результат-шамычым иметла. Санденак военно-физкультурный пашам шындымаште пединститут республикыште первый верым налеш. Отчетный периодышто комсомолец-шамыч кокла гыч 230 ВС значкистым, 106 мотоциклистым ямдылыме. 338 комсомолец II ступень ПВХО значоклан, 407 комсомолец ПВХО инструкторлан, 497 комсомолец I ступень ГТО значоклан, 296 комсомолец II ступень ГТО значоклан нормым сдатленыт. Кызыт, первый курс - шамыч деч посна, 80 комсомолец 4 оборонный значок гыч иметлат.

Но комсомольский комитетын пашаштыже ситыдымаш-шамычат ятыр улыт. Комитет да факультетский бюро-шамыч XVIII съездын шындыме задачыжым шуктышаш верч кӱлешынак пыжын огытыл. Южо комсомолец-шамыч начар отметкым иметлат. Исторический факультет гыч Псаривын 2 начар отметкыже, Ломакинан 3 начар отметкыже уло. Тыгак физико-математический факультет гыч Булатова, Филимонова, Везельщикова, Афонский 2—3 начар отметка гыч иметлат. Марксизм-ленинизм основа дене Ногин, Павлов, Чебоксаринова, Везельщикова да молат начар отметкым налыныт. Начарын тунемше комсомолец - шамыч моло факультетлаштат уледат.

Начар тунеммашын причинже теве кушто: эн первояк—южо комсомолец-шамыч тунеммашке пеш ӱмбач ончат. Нуно ялат огыт умло: тунеммаш тиде — моткоч кугу государственный паша, государство советский студент-шамыч деч отлично тунеммышым требоватла.

Кокымшо: ВЛКСМ комитет да факультетский бюро-шамыч начарын тунемше-шамыч дене ситыдымын заниматленыт. Ончыкыжым советский студентын лӱмжым волтышо еҥ-шамыч дек либерально относитлымым йӧршеш пытараш кӱлеш. Тагай фактым групповой собранийлаште, факультетский бюрошто тунамак обсуждатлыман. Комсомолец-шамыч „отлично" да „хорошо" отметка дене гына тунемышт манын, чумыр комсомольский пашам моштен организоватлыман.

Комсомольский комитет трудовой дисциплиным пеҥгыдемдышаш верчат виян кучедалшаш. Комсомолец-шамыч коклаште прогул 3,9 процентым составлятла. Попов ден Плотников нимогай причина деч посна 3 кече дене институтыш мийде иленыт. Но ВЛКСМ комитет нунылан нимогай мерымат ыштен тоштын огыл. У ВЛКСМ комитет составлан нине ситыдымаш-шамычым шотыш налман.

К. Ленский.

Погынымаш кугу активность дене эртыш

„Поланур" колхоз пеленсе комсомольский организацийыште (Цибикнурский сельсовет) отчетно - сайлымаш погынымаш эртыш. Шабуров йолташын отчетшо деч вара прениыште 10 еҥ выступатлен. Тайный голосований дене комсомольский организацийын секретарьжылан Белов йолташ сайлалтын.

А. Ешметов.

Вожатый-шамычлан полышым утларак пуман

Пиалан йоча-шамычым Ленин—Сталин партий духеш большевистски воспитатлымаш—пионерский отряд-шамычын тӱҥ задачышт. Тыште эн ондакак мемнан йоча-шамыч ончылан Ленин ден Сталинын чапле образышт шогалшаш, нунын примерышт почеш йоча-шамыч большевизмлан тунемшаш улыт.

Йошкар-Оласе 6 номеран средний школысо старший пионер-вожатый В. Чернова йолташ тидым сай умлен налын.

1939—40 тунемме ийыште тиде школышто 21 отряд ыле. Нунын кокла гыч 16 отрядыше пашам поснак сайын ыштеныт. Л. Филиппова, В. Кукнова, Л. Кувшинская да моло йолташ-шамычын отрядышт пашам эреак план почеш гына ыштеныт. Пашам сайын ыштымылан кӧра пионер-шамыч коклаште 59 отличник да 129 ударник кушкын. 5-ше „А“ класс гыч Н. Бзтанина, 6-шо „А“ класс гыч М. Глушкова да 7 „Б“ класс гыч З. Васянина ден Г. Басова эреак „отлично“ оценка дене велэ тунемыныт. Отлично тунемше да общественный пашаште активно участвоватлыше 186 пионерым „Таир“ лагерыш, 15—Москваш, 12—Ульяновскыш да 2 пионерым „Артекыш“ колтымо ыле. 40 пионер пуш дене походым эртарымаште участвоватленыт.

Общественный кружок-шамычат пашам сай ыштеныт. Но 5 пионерский отрядыште пашам йӧршешат ыштен огытыл. Марпединститутын студенткаже-шамыч Л. Кочетова, Л. Шевелева да В. Боткина шке отрядлаштышт пашам самотекышко кудалтымышт дене нимат ыштен огыл.

Чернова йолташ теният пашашке сайын пижын. Школышто 22 пионерский отрядым организоватлыме. Но ВЛКСМ Йошкар Олинский горком пионерский пашаш вниманийым шагал ойырен. 5 отрядлаште эшеат вожатый уке.

ВЛКСМ горком школлашке кызытак пионер вожатый-шамычым ситышын ойрен, нунылан утларак полышым пушаш.

Борис Эчей.

Шарналтен ме мурена

Ял вес велне мӱндӱрк нойын
Ужарга чодра.
Куэ вуйыш шырчык толын
Эр годсек мура.

Самрык элым кажне вечын
Сут тушман иша.
Кажне вечын, кишке семын
Чӱнгалаш тырша.

Рвезе, шонго—ик ек семын
Фронтыш ошкылеш.
Аралаш Советский мландым
Партий, эл ӱжеш.

Сарыш нальыч рвезе еҥым
Элым аралаш.
Ава—шонго. Корныш лентын
Эргым ужаташ.

Эрын вер чын эрге кайыш
Сарыш кредалаш,
Но орадe пульо перныш...
Вий пытен шогаш.

Мландӱмбаке йӧрлӧ рвезе
Ялмым шарналтен.
Чарныш модмым тудын
вӱржӧ...
Эрнын кап йӱкшен.

Кенеташте кычнырамме
Йӱк умбак шарла:
— Виян лийже эрын мланде!
— Совет власть ила!..

А мӱндӱрнӧ снаряд дене
Млакде чытырнен.
Эрык армий тушман вечын
Элым эрыктен.

Чылт уэмын эрын мланде,
Пеледеш элна.
Рвезе еҥым шарналтен ме
Мурым мурена.

Семен Вишневский.

1940 ий, апрель.

Ежовский детдомлан кугурак вниманийым

Ежовский детдом Октябрьский революцийын тулешыже шочын. Детдомышто ий еда тулык йоча-шамычым ончен куштен, кугу школлашке тунемаш колтат.

1939 ийыште детдомышто 154 йочам ончен куштымо. Шымше классым тунем пытарыште 16 воспитанник средний школлашке тунемаш каеныт.

Детдомышто тений 144 йоча илат. Чыланат нуно неполный средний школышто тунемыт. Нунын коклаште 96 пионер шотлалтеш.

Но туге гынат, детдомышто пеш шуко ситыдымаш уло.

Интернатыште шуко йочалан таче кечылан койка, постельный принадлежность, шӱргӱштыш ок сите. Читальный зал уке. Йоча-шамычлан лудаш йӧршӧ книга, газета да модыш-шамыч уке.

Тӱрлӧ добровольный кружок-шамычын пашашт нимат ок кой, нунын таче кечылан паша планыштат уке. Радиоузель пашам ок ыште. Йоча-шамыч—„кино ончымым монден улына“,—маныт.

Тидлан верчын йоча-шамыч неорганизованно коштыт. Тӱрлӧ уда паша дене заниматлат.

Детдомын директоржо С. Н. Новиков да тудын помощникше Г. С. Терехов титак пашаштым шылтен шогат. Йодшо еҥлан—„мемнан чыла порядкыште“,—маныт. Йоча-шамычын интересышт верч шагал тыршат, нунылан илашышт, кушкашышт, тунемашышт сай условийым ыштышаш верч огыт шоналте.

Тыгай серьезный ситыдымаш-шамычым кызытак, кӱчык жапыште тӧрлатыман. Воспитатель-шамычлан воспитанник-шамыч деке индивидуальный подход лийман. Тиде шотышто Наркомпрос могырым кугу полыш кӱлеш, РОНОланат чотак шоналтыман.

В. Шабдаров.

Дорожный отдел пеленсе комсомольский организацийын угыч сайлыме секретарьже К. Я. Каховский йолташ несоюзный молодежь дене беседоватла.

Снимкыште (шола гыч пурлашке): К. Я. Каховский, К. П. Кочугова, Л. Ф. Желонкин да А. П. Кузмичев йолташ-шамыч. Фото М. Чуршуковын.

Колхозлан шагал полшен

Роягинский район „Якорь“ колхоз пеленсе комсомольский организацийын секретарьже А. Лукин йолташ 5 сентябрьыште отчетым ыштыш. 1939 ийысе отчет деч вара организаций 1 еҥлан гына кушкын.

Измайлов да Шигаева йолташ-шамыч ик комсомольский поручениймат шуктен огытыл.

Комсомольский организаций шке ончылныжо шогышо задачыже-шамычым шукташ нигунарат тыршен огыл, членский взнос тӱлымашымат самотекыш колтымо.

Тыгак комсомолец-шамыч колхоз пашаште участвоватлаш йӧршеш мыденыт. Тидлан лийынак колхозын але марте 64 гектар тӱредшашыже уло. Государстволан киндe сдатлымаш планымат 60 процентлан велэ темыме.

Т. Ягодаров.

КЫЛМАШ КУРАЛЫТ

Сернурский район Мустаевский сельсоветысе колхоз-шамыч кылмаш виян куралыт. „Мустай“ колхоз 20 гектарым, М. Горкий лӱмеш колхоз 23 гектарым куралыныт.

В. Дмитриев.

ОСОАВИАХИМОВСКИЙ ПАШАМ ПИСЫНРАК ПЕРЕСТРОИТЛАШ

Осоавиахим шемер-шамычым социалистический родинам аралашлан ямдылышаш. Но мемнан республикыште кызыт марте улшо военный туныктымаш форма ВКП(б) XVIII с‘ездын да кызытсе международный обстановкын йодмыжлан тӱрыснек огеш отвечатле. Осоавиахим член-шамычын шинчымашышт кызытсе военный техникылан тӱрыснек соответствоватлышаш. Нуно кӱлеш годым родинам аралышаш верч ик еҥ гай шогал кертышт. Осоавиахим член-шамычлан тура лӱен мошташ гына огыл, сайын маскироватлалтын, цельым кычалын, тушманым тул дене, штык дене, приклад да граната дене пытарен моштыман. Нуно РККА устав-шамычымат, оружийын материальный частьшымат сайын шинчышаш улыт. Чыла тиде осоавиахимовский пашаште кугу вашталтышым йодеш.

СССР Осоавиахим Центральный Совет Президиумын решенийже почеш „Ворошиловский стрелок“ значкист-шамычым ямдылымаште у комплексный норма-шамычым пуртымо. У комплекс почеш Осоавиахим член огневой подготовкым велэ эртышаш огыл, тудо политподготовкымат эртышаш, РККА уставым шинчышаш, строевой ден тактический подготовкым, топографийым раш шинчышаш. Тунеммаш кружковый система дене помещенийыште эртаралташ огыл. Тунемашлан Осоавиахим член-шамыч группыш, командыш да отрядыш чумыргышаш улыт.

Посна районлаште пашам перестроитлаш тӱҥалме. Тидын нерген Волжск олаште эртаралтше тактический учений, Горно-Марийский районышто эртаралтше поход-шамычат ойлат. Волжск олаште кок отрядым да ик связь группым организоватлыме. Но посна районлаште перестройка начар кая. Моркинский районышто гын, перестройкым йӧршеш вес йӧн дене ыштат. Тушто кагаз ӱмбалне группат, отрядат ятыр шотлалтыт, а чынжымак гын нимат уке. Тыгай канцелярский „перестройка“ Осоавиахимыште чот чаракла.

Чумыр осоавиахимовский пашам перестроитлыме годым 10—15 еҥ дене группа-шамычым, 4 группа дене командым да 3 команда дене отрядым организоватлыман. Группа-шамычын посна специальность дене ыштыман. Команда ик гай группа-шамыч гыч да отряд ик гай команда-шамыч гыч лийшаш улыт.

Колхозласе организацийлаште шагал еҥ дене командым организоватлаш огеш лий, тидын годым пошкудо колхозласе Осоавиахим член-шамыч дене пырля организоватлыман.

Группа, команда да отряд-шамычым запас командир-шамыч вуйлатышаш улыт. Группа-шамычын командирыштым Осоавиахим райсовет президиумышто, а команда ден отряд командир-шамычым ВКП(б) райком-шамыч утверждатлышаш улыт.

Группа, команда ден отряд-шамычыш Осоавиахим член-шамычым гына чумыраман. Нуно физически таза, виян лийышт.

Ӱдрамаш-шамычым стрелковый пашалан тунтыктымаште военный учебын вес видше дене вашталтыман. Осоавиахим членлан шогышо ӱдрамаш-шамыч коклаште военный пашалан тунтыктымаште ПВХО, телефонистка, радистка, телеграфистка, шофер да медицинский сестра кадрым ямдылымашке виктарыман.

У комплекс дене тунеммаште военный подготовкын тӱрлӧ видше денат последовательно тунемшаш улыт.

Кажне учебный подразделенийын военный занятийлаштыже Осоавиахим член-шамычым советский воинский дисциплина духеш воспитатлыман.

Программым шуктышаш верч учебный подразделенийлаште социалистический соревнованийым кумдан шарыман.

Тиде пашам планомерно ышташлан лийын, военный учебын кечыжым да командир-шамычлан семинарым кажне районлаште ик кечыште эртарыман, тӱрлӧ ӱзгар-шамычым ямдылыман.

Военный пашам перестроитлашлан лишыл кечылаштак военный учебын системыште велэ огыл, но Осоавиахим организацийшамычын организационный пашам пеҥгыдемдымаш шотыштат решительно кучедалман.

К. Зинин,

Марийский АССР Осоавиахим ЦС-ын председательже.

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

АНГЛО-ГЕРМАНСКИЙ ВОЙНА

ГЕРМАНСКИЙ УВЕРТАРЫМАШ-ШАМЫЧ

Берлин, 10 сентябрь. (ТАСС). Германский информационный бюро германский армий верховный командованийын тыгай сводкыжым пуа: „Таче йӱдым английский самолет-шамыч Германийын северыштыже военный об'ект-шамыч деч ӧрдыжыштӧ улшо верлашке бомба-шамычым кудалтеныт. Берлиныште да моло олалаште икмыняр илыме пӧрт-шамычым локтылмо. Германский бомбардировщик ден истребитель-шамычын соединенийышт английский столицын кугу военный значенийым иметлыше об'ектше - шамычым атаковатленыт. Самолет-шамыч чыла калибран бомба-шамычым портовый сооруженийлашке, кукшо доклашке, газовый заводлашке, водонапорный станций ден электростанцийлашке, кугу зернохранилищылашке, бензин ден нефтехранилищылашке кудалтеныт. Пожар-шамыч тӱҥалыныт. Английын западный побережьештыже да Шотландийын восточный серыштыже портовый сооружений-шамычым тугак воздух гыч атаковатлыме. Тенгече противник 44 самолетым йомдарен. 21 германский самолет шке базышкыже пӧртылын огыл.

10 сентябрь вашеш йӱдым тӱтыран годым икмыняр кушталго военный английский корабль - шамыч французский побережье дек лишемыныт да икмыняр залпым пуэныт. Снаряд-шамыч сер деч ӧрдыжеш возыныт да энгекым ыштен огытыл. Мемнан батарей-шамычын лӱйкалымышт дене противникым чактарыме. Подводный пуш противникын 40.250 тонн общий водоизмещенийян 6 грузовой судножым вӱд йымак волтен колтен. Эше ик судном локтылмо.

Вес подводный пуш 15.500 тонн общий водоизмещениян икмыняр вооруженный грузовой судно-шамычым пытарен. Германский вспомогательный крейсер английский остров-шамыч лишне германский заграждений шамыч районышто нейтральный пароходым кучен".

Англо-итальянский война

Рим, 10 сентябр. Итальянский командований тыгай сводкым пуа: „Мемнан авиаций Палестиныште Яффа порт ӱмбак да Александрия — Мерса — Матрух кӱртньӧ корно ӱмбак ятыр атакым ыштен. Портовый сооружений ден важный склад-шамычым бомбардироватлыме. Кугу пожар-шамыч лийыныт. Железнодорожный сооружений-шамычым кугун локтылмо. Ик железнодорожный составым пудештарыме.

Северный Африкыште итальянский авиаций противникын лагерьже-шамычым да грузовой автомобиль-шамычын колонныштым бомбардироватлен да пулемет дене лӱйкален. Противниклан ятыр йомдарымашым ыштыме.

Противникын авиацийже Киренаикын южо районлаштыже икмыняр налетым ыштен. 1 еҥым пуштмо, 4 еҥым сусыртымо. Материальный энгек кугу лийын огыл.

Восточный Африкыште мемнан самолет - шамыч Порт-Суданын воздушный базыжым атаковатленыт, тушто аэродромеш шуко самолет-шамычым пытарыме. Пожар-шамыч лийыныт. Мемнан самолет - шамыч чыланат шке базышкышт пӧртылыныт. Противникын ик самолетшым волтен шумо.

Кенийыште мемнан авиаций Тана энгер воктене Барыште противникын складше-шамычым да войскаже шогымо верак-шамычым бомбардироватлен. Мемнан могырым йомдарымаш уке. Противник Массауаш, Асмарыш да Дессиыш налетым ыштен. Кок колышо да кум сусыргышо уло".

Лондон, 10 сентябрь. Официально увертаралтеш: Мерса-Матрух египетский портым 8 сентябрьыште противникын авиацийже уэш бомбардироватлен. Икмыняр энгекым ыштыме. Колышо шамыч улыт. Кенийыште ик английский патруль Абиссинийын территорийышкыже пурен, тушто туземный войска-шамычын отрядшым атаковатлен да тудлан йомдарымашым ыштен. Противник Буным бомбардироватлен, икмыняр локтылмашым ыштен; жертва уке.

„Озирис" английский подводный пуш Средиземный теҥызыште продовольствийым нангайыше 3 тӱжем тоннан итальянский транспортым вӱд йымак волтен колтен. Вес подводный пуш эсминецым аралымыже дене продовольствийым нангайыше кок итальянский судном атаковатлен. Подводный пушын торпедым колтымыжо дене кок судномат вӱд йымак волтен колтымо (ТАСС).

Комиссий шке пашажым монден

ВЛКСМ ЦК XI пленумын решенийже почеш ВЛКСМ Йошкар-Олинский райком пелен школьный молодежь да пионер-шамыч кокласе паша дене комиссийым организоватлыме. Комиссийын председательжылан Медведевский средний школышто туныктышо Н. Садов йолташым пенгыдемдыме ыле. Комиссий ончылно шогышо задача-шамычым шуктышаш верч Садов йолташ пеш начарын кучедалеш.

Каникул жапыште пиалан йоча-шамычын жапыштым культурно да веселан эртарыме шотышто тиде комиссий нимомат ыштен огыл.

У тунемме ийлан ямдылалтмаштат комиссий практический полышым пуэн огыл. Тидым Полануркский начальный школын у тунемме ийлан начарын ямдылалтмыж гычат палэ.

Йоча-шамычым коммунистический духеш воспитатлашлан пионерский отрядын пашажым кӱлеш кӱкшыташ шындыман. Но Йошкар - Олинский райкомол школа-шамыч пеленсе пионерский отрядлашке вожатыйым але мартеат подбиратлен шуктен огыл.

Н. Тымбаршев.

ГАЗЕТЫМ ЖАПЫШТЕ ПУЭДА

Больше - Кожлаяльский почтовый агенствын III обходыштыжо (Моркинский район) письмоносецлан А. Степанов йолташ 2 ий ышта. Тудо подписчик-шамычлан газета - шамычым жапыштыже пуэда, нунын коклаште газетын значенийже верген умылтара. Тудын обходыштыжо 139 экземпляр газетым налын, лудын шогат. Октябрь тылзыште газетым 200 экземпляр марте шарен шуктышаш верч Степанов йолташ тырша.

В. Егоров.

Марбумкомбинатын электроотделысе дежурный электрик-стахановец И. Ф. Юнуртышкин йолташ. Тудо общественный пашаштат активно полша.

Фото С. Чуршуковын.

Шымыше городской противовоздушный соревнованийын участникше-шамыч. Снимкыште (шола гыч пурлашке): Н. Д. Теснеев, Ф. Р. Карабасов, Ф. С. Емельянов да А. А. Анучин йолташ-шамыч тактический учений планым ончат.

Фото М. Чуршуковын.

Шмаков трудовой дисциплиным нарушатла

Колхозник-шамыч коклаште антирелигиозный пашам ыштыдымылан лийын, эше ятыр колхозлаште тошто религиозный пайремым пайремлат.

„Уэмдыш" колхозын членже - шамыч (Йошкар-Олинский район) шукерте огыл эртыше „Печке" пайремым 3 кече годым пайремлышт. А пасу пашаште колхоз эн шенгелан кодын. Икияшым тӱред пытарыме огыл, уржа кылтам гын, каванлаш тӱҥалме огытыл. Колхоз председатель Шмаков йолташ колхозлан энгекым кондышо пайрем ваштареш решительно кучедалме олмеш, шкежат пайремлен.

Колхозный дисциплиным пудыртылшо колхоз председатель Шмаковлан пенгыде мерым ыштыман.

Арс. Ешметов.

Суд зал гыч

Прогульщик заслугыжо почеш налын

Ново-Тор'яльский сельпон 6-шо номеран Кузнецовский отделенийыште продавецлан ыштыше М. П. Элембаевым СССР Верховный Совет Президиумын 26 июньышто лукмо Указшым нарушатлымылан, тудын пашадарже гыч 4 тылзе мучко 25 процент дене кучен кодаш судитлыме ыле. Но Элембаев Указым пудыртылмыжым чарнен огыл. 3 августышто тудо йӱшӧ вуя адак прогулым ыштен. 4 сентябрьыште Ново - Тор'яльский калык суд Элембаевым 4 тылзылан тюрьмашке петыраш судитлен. Приговор илышышке пурталтын.

Ермаков.

Призыв вашеш

Ново-Тор'яльский районысо 1920—21 ийыште шочшо допризывник - шамыч шушаш призывым куанен вучат. Кызыт нунын коклаште неграмотностьым пытарат. 19 допризывник кугуеҥ туныктымо школым тунем лектын. 75 допризывник ГТО значоклан нормым сдатлен. Ынде ятыр еҥже 3—4 оборонный значокым иметлат.

Допризывник-шамыч колхоз пашаштат ончылно улыт. Теве „Ушемнур" колхозысо допризывник-шамыч И. П. Соколов, Ф. Пивоваров, А. Глушков паша нормым кеч кунамат 150—160 процент марте темен шогат.

Окольников.

Кӱчыкын

Моркинский район Моркояльский сельсовет „Буденный" колхоз государствылан план почеш 50 килограмм олмеш, 177 килограмм йытын нӧшмым сдатлыш. Тиде колхоз кинде сдатлымаш планжымат тӱрыс темен.

Н. Смирнов.

* * *

„Шытыше" ден „Саскан" колхоз-шамыч (Йошкар-Олинский район) государствылан йытын нӧшмӧ сдатлымаш планым тӱрыс теменыт. „Шытыше" колхоз 6 центнерым да „Саскан" колхоз 3 центнерым сдатленыт.

М. Соколов.

Отв. редакторын заместительже—*В. М. БОРИСОВ*.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Пограничная, дом № 45. № телефона 2—13. 1-ая типография Маргосиздата. Э1057